

Wojciech Stawiszyński

Polska bibliografia Antyku Chrześcijańskiego 2020 Z uzupełnieniami za rok 2019

Działy tematyczne

1. Prace zbiorowe (antologie tekstów i opracowania)
2. Bibliografie i problemy metodologiczne
3. Prace ogólne, historie literatury
4. Historia wspólnot, instytucji, okresów historycznych, regionów
5. Historia doktryn (teologia i filozofia)
6. Liturgia
7. Hagiografia, monastycyzm i historia duchowości
8. Archeologia i historia sztuki
9. Biblia
  - 9.1. Apokryfy
  - 9.2. Gnostycyzm
10. Patrystyka i średniowiecze (łacińskie i bizantyńskie)
  - 10.1. Przekłady
  - 10.2. Opracowania
11. Autorzy
12. Recenzje, omówienia
13. Sprawozdania
14. Wybrane publikacje z zakresu kultury klasycznej
  - 14.1. Przekłady
  - 14.2. Opracowania

1. Prace zbiorowe (antologie tekstów i opracowania)

- Apokryfy Nowego Testamentu*, t 1, część 1 i 2: *Ewangelie apokryficzne*, red. M. Starowieyski, wyd. 3, Kraków: Wydawnictwo WAM, 2020.
- Apokryfy Nowego Testamentu*, t. 2, część 1 i 2: *Apostołowie*, red. M. Starowieyski, wyd. 3, Kraków: Wydawnictwo WAM, 2020.
- Apokryfy Nowego Testamentu*, t. 3: *Listy i apokalipsy chrześcijańskie. Apokryfy syryjskie*, red. M. Starowieyski, wyd. 3, Kraków: Wydawnictwo WAM, 2020.
- Byzantina et Slavica. Studies in Honour of Professor Maciej Salamon*, red. S. Turlej – M. Stachura – J.B. Kołoczek – A. Izdebski, Kraków: Towarzystwo Wydawnicze „Historia Iagellonica”, 2020.
- «Corona Mystica», *Adwent – w oczekiwaniu na przyjściu Pana. Święte tajemnice według Ojców Kościoła. Efreem Syryjski, Rabulas z Edessy, Roman Melodos*, tł. J. Kania, Kraków: Wydawnictwo Serafin, 2020.
- Dokumenty synodów od 553 do 600 roku/Acta Synodalia ab anno 553 ad annum 600*, opr. H. Pietras, Synody i Kolekcje Praw/Synodi et Collectiones Legum 12 – ŻMT 83, Kraków: Wydawnictwo WAM, 2020.
- Grzeškowiak R. – Gwioździk J. – Nowicka-Struska A., *Karmelitańskie adaptacje «Pia desideria» Hermana Hugna z XVII i XVIII w.*, Warszawa: Wydawnictwo Neriton, 2020.
- Maryja w Biblii i refleksji Ojców Kościoła*, red. P. Wygralak, Teologia Patrystyczna 17, Poznań: Wydział Teologiczny UAM, 2020.
- Maryja w Biblii i w Kościele*, red. P. Łabuda, Tarnów: Wydawnictwo Biblos, 2020.
- Męczennicy pierwszych wieków chrześcijaństwa*, red. M. Starowieyski, Ojcowie Żywi 24, Kraków: Wydawnictwo WAM, Kraków 2020.
- Św. Efreem, Pseudo-Efreem, św. Jakub z Sarug, *Syryjskie Hymny o Maryi*, tł. W. Kania – A. Bielenin, opr. M. Starowieyski, Biblioteka Ojców Kościoła 36, Kraków: Wydawnictwo M, 2020.
- Święty Hieronim: *egzegeta, dogmatyk, polemista...*, red. P. Wygralak, Teologia Patrystyczna 16, Poznań: Wydział Teologiczny UAM, 2019.
- Wygralak P., *Ojców Kościoła 31 wskazań na drogach duszpasterskiej posługi*, Poznań: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu Wydział Teologiczny, 2020.
- Zasady życia w klasztorze mniszym według Św. Bernarda z Clairvaux i ocena zakonu cystersów przez Św. Hildegardę z Bingen*, opr. A.M. Wyrwa, Poznań: Wydawnictwo Instytutu Historii UAM, 2020.
- Źródła do epikurejskiej etyki wychowania*, red. M. Wasilewski, Gorzów Wielkopolski: Akademia im. Jakuba z Paradyża, 2020.

2. Bibliografie i problemy metodologiczne

- Czyżewski B., *Wkład środowiska wielkopolskiego w rozwój patrologii*, PST 35 (2019) s. 121-138.
- Dyk S., *Aktualność homilii Orygenesza we współczesnym przepowiadaniu*, VoxP 75 (2020) s. 139-161.
- Głowacki Z., «*Ordo initiationis christianae adultorum*» przykładem recepcji katechumenatu wczesnochrześcijańskiego w teologii liturgicznej Aidana Kanvanagha (1929-2006), VoxP 75 (2020) s. 163-184.
- Kaczmarek T., *W miejsce biografii*, VoxP 75 (2020) s. 13-25 [przedruk z książki jubileuszowej poświęconej ks. Tomaszowi Kaczmarkowi: „Studia Włocławskie” 12 (2009)].
- Kaczmarek T., *Kalendarium życia i działalności ks. Tomasza Kaczmarka*, VoxP 75 (2020) s. 27-30.
- Kaczmarek T., *Wykaz publikacji ks. Tomasza Kaczmarka*, VoxP 75 (2020) s. 31-39.
- List apostolski Papieża Franciszka Scripturae Sacrae affectus w XVI stulecie śmierci św. Hieronima*, VoxP 76 (2020) s. 7-25.
- Mikuła M. – Popiołek M., «*Ἐλληνές ἐσμεν πάντες*». *Podręcznik do nauki języka starogreckiego*, t. 1-3, wyd. 2, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Sub Lupa, 2020.
- Stawiszyński W., *Polska bibliografia antyku chrześcijańskiego 2017-2019*, VoxP 74 (2020) s. 231-306.
- Szerszeń M., *Wybrane publikacje z dziedziny antyku i tradycji antycznej wydane w latach 2018-2019*, „Nowy Filomata” 23/2 (2019) s. 173-181.
- Szuppe P., *Bibliografia publikacji ks. prof. dr. hab. Waldemara Chrostowskiego w «Collectedanea Theologica» (1990-2020)*, CT 90/2 (2020) s. 259-290.
- Szram M., *Prace dyplomowe napisane pod kierunkiem ks. prof. dr. hab. Jerzego Pałuckiego*, w: *Nullum referenda gratia maius est officium. Księga jubileuszowa dedykowana Księdzu Profesorowi Jerzemu Pałuckiemu z okazji 65-lecia urodzin i 30-lecia pracy naukowej*, red. M. Szram – M. Wysocki, Lublin: Wydawnictwo KUL, 2020, s. 41-44.
- Szram M. – Wysocki M., *Ks. prof. dr. hab. Jerzy Pałucki – życie i działalność naukowo-organizacyjna*, w: *Nullum referenda gratia maius est officium. Księga jubileuszowa dedykowana Księdzu Profesorowi Jerzemu Pałuckiemu z okazji 65-lecia urodzin i 30-lecia pracy naukowej*, red. M. Szram – M. Wysocki, Lublin: Wydawnictwo KUL, 2020, s. 23-30.
- Wysocki M., *Wykaz prac dyplomowych z antyku chrześcijańskiego ukończonych w polskich ośrodkach naukowych w latach 2015-2019*, VoxP 74 (2020) s. 221-230.
- Wysocki M., *Wykaz publikacji ks. prof. dr. hab. Jerzego Pałuckiego*, w: *Nullum referenda gratia maius est officium. Księga Jubileuszowa dedykowana Księdzu Profesorowi Jerzemu Pałuckiemu z okazji 65-lecia urodzin i 30-lecia pracy naukowej*, red. M. Szram – M. Wysocki, Lublin: Wydawnictwo KUL, 2020, s. 31-39.

3. Prace ogólne, historie literatury

- Artemiuk P., *Sokrates i nowa apologia*, „Studia Teologiczne Białystok-Drohiczyn-Łomża” 38 (2020) s. 33-53.
- Chrost S., *Ojcowie Kościoła a pedagogika. Studium antropologiczne*, Warszawa: Difin, 2018.
- Gilson É., *Metamorfozy Państwa Bożego*, Warszawa: Teologia Polityczna, 2020.
- Kamczyk W., *Bogowie i demony. Augustyn z Hippony i religijność pogańska późnej starożytności*, SACH SN 22, Katowice 2020.
- Leśniakiewicz-Drzymała R., *Mitologia północy. Funkcjonowanie wybranych elementów przedchrześcijańskich mitów w średniowiecznej kulturze chrześcijańskiej w świetle źródeł skandynawskich i anglosaskich*, Kraków: Wydawnictwo Avalon, 2020.
- Maqueo D., *The Vice of Lust and its Impact on Intellectual Knowledge in the Teachings of Some Fathers of the Church*, BPTH 13/3 (2020) s. 341-355.
- Metzdorf J., *Bóg stwarza przestrzeń. Spojrzenie z ojcami Kościoła na ostatnią prośbę «Ojciec nasz»*, „Communio” 40/209 (2020) s. 108-117.
- Niesiołowski-Spano Ł., *Tożsamości Judejczyków okresu Drugiej Świątyni i relacje z obcymi*, „Rocznik Teologiczny” 62/1 (2020) s. 7-23.
- Pilarczyk K., *W poszukiwaniu źródeł do historii całunu Jezusa. Rekonesans po piśmiennictwie chrześcijańskiego antyku i średniowiecza*, BPTH 13/3 (2020) s. 291-323.
- Pytel J., *Pojęcie gościnności w literaturze biblijnej i greckiej*, „Życie konsekrowane” 2 (2019) s. 14-25.
- Kochanek P., *Map of Albi as a Geopolitical Cryptogram. A Proposal for a New Interpretation*, „Res Historica” 49 (2020) s. 11-30.
- Szczur P., *Kradzież w dobie późnego Cesarstwa Rzymskiego a wczesne chrześcijaństwo. Od Septymiusza Sewera do Grzegorza I Wielkiego*, Lublin: Wydawnictwo KUL, 2020.
- Witowski W., *Kościół wobec służby wojskowej i wojny w świetle wybranych kanonów ksiąg pokutnych od VI do XI wieku*, „Littera Antiqua” 14 (2019) s. 57-71. (wyd. internetowe).
- Wojtczak-Szyszkowski J., *De Hieronymo Stridoninensi stilum et linguam antiquorum auctorum in epistulis secuto (epistulae et problemata selecta)*, VoxP 76 (2020) s. 157-167.
- Wysocki M., *Itineribus Ecclesiae. Ojcowie Kościoła mistrzami zrozumienia dziejów Kościoła*, w: *Kościół na drogach przeszłości*, red. J. Walkusz – M. Nabożny, Lublin: Wydawnictwo KUL, 2020, s. 379-388.

4. Historia wspólnot, instytucji, okresów historycznych, regionów

- Bralewski S., *Empress Eudoxia in the Light of the 5th-Century Ecclesiastical Histories*, VoxP 75 (2020) s. 43-65.
- Chudzikowska-Wołoszyn M., *Status oraz tradycje wychowawcze frankońskich matres familias – na przykładzie Herchenefredy (VII w.) oraz Dhuody z Septymanii (ok. 803-843)*, VoxP 73 (2020) s. 149-178.
- Dębiński A., *Polityka ustawodawcza rzymskich cesarzy chrześcijańskich w sprawach religijnych*, Lublin: Wydawnictwo KUL, 2020.
- Dobrzyński A., *Synodalność Kościoła niepodzielnego*, Tarnów: Wydawnictwo Biblos, 2020.
- Dusik-Krupa E., *Uniwersalizm kanonów synodu w Gangrze (340 r.)*, „Rocznik Teologiczny” 62/1 (2020) s. 87-108.
- Izdębski A., *Biskupi i mnisi w Kościele Wschodu pod panowaniem Sasanidów*, „U Schyłku Starożytności. Studia Źródłoznawcze” 17/18 (2018/2019) s. 171-196.
- Jędrzejewska D., *Chryścianizacja i romanizacja elit w rzymskiej Edessie*, VoxP 73 (2020) s. 25-48.
- Kasprzak D., *Cezary z Arles wobec «paenitentia secunda» w VI wieku*, „Polonia Sacra” 24/4 (2020) s. 5-23.
- Kasprzak D., *Praktyki postne w wybranych relacjach pisarzy kościelnych greckich i łacińskich I-III wieku*, VoxP 74 (2020) s. 7-28.
- Kołosowski T., *Celibat duchownych – normy prawne, jego motywacje i praktyka w Kościele galijskim od połowy IV do połowy VI w. w świetle kanonów synodów kościelnych*, VoxP 75 (2020) s. 285-297.
- Kubisiak P., *Historia kary krzyżowej w czasach starożytnych*, WST 33/1 (2020) s. 256-273.
- Kuzma A., *Autorytet Kościoła rzymskiego i jego biskupa w nauczaniu św. Ireneusza z Lyonu, Tertuliana i św. Cypriana z Kartaginy*, „Rocznik Teologiczny” 62/4 (2020) s. 1151-1191.
- Misiarczyk L., *Gdzie leżał starożytny Strydon? Przegląd najważniejszych hipotez jego lokalizacji*, VoxP 76 (2020) s. 29-48.
- Misiarczyk L., *Status Żydów w Cesarstwie chrześcijańskim według Księgi XVI Kodeksu Teodozjusza – cz. II: Kary nakładane na Żydów*, „Seminare” 41/3 (2020) s. 105-124.
- Sadowski M., *Stosunek władzy i opinii publicznej do chrześcijan w Cesarstwie Rzymskim w I-II wieku*, „Studia Redemptorystowskie” 18 (2020) s. 337-353.
- Selejda R., *Diaconato secondo la «Traditio» patristica*, „Warszawskie Studia Pastoralne” 1 (2020) s. 7-46.
- Szczur P., *Odbiorcy jałmużny biskupiej w Kościele starożytnym. Zarys problematyki*, w: *W przestrzeni słowa i czasu. Księga jubileuszowa dla Księdza Profesora Jana Walkusza*, red. T. Moskal – M. Nabożny, Lublin: Wydawnictwo KUL, 2020, s. 781-803.
- Szpetkowska B.J., *Zamienniki pokut w ujęciu irlandzkich i brytyjskich ksiąg pokutnych*, „Polonia Sacra” 24/1 (2020) s. 113-134.

- Szram M., *Cnota pokory a postawa ubóstwa w rozumieniu greckich Ojców Kościoła IV wieku*, w: *Nullum referenda gratia maius est officium. Księga jubileuszowa dedykowana Księdzu Profesorowi Jerzemu Pałuckiemu z okazji 65-lecia urodzin i 30-lecia pracy naukowej*, red. M. Szram – M. Wysocki, Lublin: Wydawnictwo KUL, 2020, s. 349-354.
- Szram M., *Jakie ciało nie osiągnie królestwa Bożego? Patrystyczna egzegeza 1 Kor 15, 50*, *BibAn* 10/1 (2020) s. 103-114.
- Widok N., *Warunki dobrego postu według wybranych pisarzy greckich IV-V wieku*, *VoxP* 74 (2020) s. 119-143.
- Wilczyński M., *Heretycki szal czy recepcja cesarskiego prawodawstwa w polityce religijnej królów wandalich? «Codex Theodosianus» XVI a «Edictum Hunirici»*, *VoxP* 75 (2020) s. 527-538.
- Wojcieszak M., *Znaczenie pielgrzymek dla chrześcijan epoki późnego antyku w relacji św. Paulina z Noli (354/355-431)*, *SPeIp1* 54 (2020) s. 329-343.

5. Historia doktryn (teologia i filozofia)

- Czyżewski B., *Aksjomat 'extra ecclesiam nulla salus' w starożytności chrześcijańskiej*, „Przegląd Religioznawczy” 4 (2020) s. 93-103.
- Drygier M., *Źródło usprawiedliwienia w świetle «Homilii na List św. Pawła do Rzymian» Jana Chryzostoma*, *VoxP* 75 (2020) s. 121-138.
- Gilski M., *Argumentacja Soboru Nicejskiego II za kultem ikon*, *SSan* 26 (2019) s. 213-225.
- Gołaszewska K., *Logos, Wcielenie i Bóstwo Jezusa w dyskursie Orygenesa*, w: *Biblia i bibliodrama w nowej ewangelizacji*, red. M. Kowalczyk – B. Chrudzimska, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe UKSW, 2020, s. 49-68.
- Karczewski Ł., *Islam w «De haeresibus» Jana z Damaszku. Analiza źródłoznawcza – wybrane zagadnienia*, *VoxP* 75 (2020) s. 229-266.
- Kinchyk O., *Sakrament postania. Teologia sakramentu Ducha Świętego w Kościołach chrześcijańskich*, Kraków: Wydawnictwo „scriptum”, 2020.
- Kościelniak K., *Mariologia bez Bogurodzicy (Θεοτόκος)? Matka Jezusa w tradycji wschodniosyriackiej (nastoriańskiej) starożytnego Kościoła Wschodu*, w: *Kościół i Maryja*, red. A.A. Napiórkowski, A. Śledzikowska, Cracoviensis Cogitatio Ecclesialis 11, Kraków: Wydawnictwo UPJPII / Salwator, 2020, s. 69-90.
- Kowalski M., *Między darem Bożym a konstruktem społecznym. Wczesnochrześcijańskie rozumienie płciowości na podstawie 1 Kor 11,2-16*, *BPTH* 13/1 (2020) s. 59-104.
- Mejzner M., *Boski Logos: od Osoby do księgi*, w: *Biblia i bibliodrama w nowej ewangelizacji*, red. M. Kowalczyk – B. Chrudzimska, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe UKSW, 2020, s. 41-47.
- Mejzner M., *Teologia stworzenia w świetle wczesnochrześcijańskiego millenaryzmu*, „Communio” 39/4 (2019) s. 45-71.

- Nieścior L., *Dziewictwo Maryi i łacińska recepcja ideału dziewicy „świętej i ciałem, i duchem” (1 Kor 7,34)*, w: *Maryja w Biblii i refleksji Ojców Kościoła* [1], s. 113-128.
- Paczkowski M., *Krytyka millenarystycznego obrazu Jerozolimy u św. Hieronima ze Strydonu*, *VoxP* 75 (2020) s. 345-373.
- Płotka M., *Czy przedmiotem radości może być coś innego niż Bóg? Augustyn, Piotr Lombard, Bonawentura o «usus» i «fruitio»*, *SPCh* 3 (2019) s. 5-32.
- Sienkiewicz E., *Eschatologia w pismach św. Hieronima*, w: *Święty Hieronim: egzegeta, dogmatyk, polemista* [1], s. 65-92.
- Soprych J., *Temat Maryi na soborach powszechnych*, w: *Maryja w Biblii i Kościele* [1], s. 457-468.
- Spychała D., *Anomeizm (arianizm, neoarianizm, eunomianizm) na zachodzie Imperium Rzymskiego od zaistnienia do IV w. po Chr. Problem teologiczny i filozoficzny*, Bydgoszcz: Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, 2020.
- Szczur P., *Ojcowie greccy o Maryi i Jej roli w historii zbawienia*, w: *Kościół i Maryja*, red. A.A. Napiórkowski, A. Śledzikowska, *Cracoviensis Cogitatio Ecclesialis* 11, Kraków: Wydawnictwo UPJPII / Salwator, 2020, s. 50-68.
- Szymczak T., *Rydwan, Okręt, Gołębica – Maryja Matka życia w myśli syryjskich Ojców Kościoła*, w: *Maryja Matka życia*, red. G.M. Bartosik – I. Klimczyk – I. Krysiak, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe UKSW, 2020, s. 29-48.
- Turzyński P., *Zasada wewnętrzności w myśli świętego Augustyna*, *VoxP* 75 (2020) s. 485-506.
- Uciecha A., *Teologia postu w „Hymnach o poście” św. Efrema Syryjczyka*, *VoxP* 74 (2020) s. 49-65.
- Żurek A., *Mariologia wczesnochrześcijańska*, w: *Maryja w Biblii i Kościele* [1], s. 427-439.
- Żurek A., *Maryjna pobożność w czasach ojców Kościoła*, w: *Maryja w Biblii i Kościele* [1] s. 441-453.

6. Liturgia

- Bartocha W., *Nalożenie rąk w liturgii święceń w pierwszym tysiącleciu (Część I: Starożytność chrześcijańska)*, *RT* 66/8 (2019) s. 5-22.
- Bartocha W., *Nalożenie rąk w liturgii święceń w pierwszym tysiącleciu (Część II: Średniowiecze)*, *RT* 67/8 (2020) s. 5-24.
- Grajewski Cz., *«Gratulemur in honore» – endemiczne oficjum o św. Katarzynie Aleksandryjskiej, „Seminare”* 41/1 (2020) s. 103-117.
- Grzywa A., *Symbolika szaty w starożytnych obrzędach katechumenalnych i chrzcielnych*, *BPTH* 13/3 (2020) s. 277-289.
- Kinchyk O., *Sakrament postania. Teologia sakramentu Ducha Świętego w Kościołach chrześcijańskich*, Kraków: Wydawnictwo „scriptum”, 2020.

- Moskal T., *U źródeł liturgii. Liturgika a historia Kościoła*, „Studia Liturgiczne” 15 (2019) s. 47-58.
- Pałęcki W., «*W swoim Kościele Pan otworzył jego usta*» (por. Syr 15, 5). *Orędownictwo św. Jana Apostoła i Ewangelisty w świetle formularzy mszalnych Kościoła zachodniego do Soboru Trydenckiego*, RT 67/8 (2020) s. 39-57.
- Potoczny M.R., *Małżeństwo w Asyryjskim Kościele Wschodu. Studium systematyczne z odniesieniami do innych tradycji chrześcijańskiego Orientu*, RT 67/8 (2020) s. 59-74.
- Wygralak P., *Miejsce liturgii w refleksji Ojców Kościoła*, „Studia Liturgiczne” 15 (2019) s. 29-46.
- Żurek A., *Inicjacja chrześcijańska w świetle kazań Cezarego z Arles*, „Polonia Sacra” 24/4 (2020) s. 43-60.

7. Hagiografia, monastycyzm, historia duchowości

- Czyżewski B., *Zadania opata określone w prawodawstwie monastycznym kręgu św. Fruktuoza z Bragi*, VoxP 75 (2020) s. 67-87.
- Degórski B., *Le fonti e le tematiche teologiche della «Regula» di Eugippio*, VoxP 75 (2020) s. 89-120.
- Kamczyk W., «*Żywot świętego Awita, biskupa Vienne*» w świetle jego korespondencji, ŚSHT 53/1 (2020) s. 49-62.
- Kasprzak D., *Rozeznawanie duchów*” (διάκρισις) według św. Doroteusza z Gazy (505–560/580), „Polonia Sacra” 24/3 (2020) s. 111-126.
- Klimas S., *Samotność w teologii pustyni*, „Życie konsekrowane” 3 (2019) s. 31-55.
- Nocoń A., *Kult świętych w piśmie Hieronima „Przeciw Wigilancjuszowi”*. *Kwestia współczesnych tłumaczeń*, VoxP 76 (2020) s. 87-105.
- Starowieyski M., *Czego mogą nas nauczyć Ojcowie Pustyni?*, wyd. 2, Kraków: Wydawnictwo Petrus, 2020.
- Synowiec D., *Samotność życia pustelniczego*, „Życie konsekrowane” 3 (2019) s. 10-30.
- Turek W., *Dziewictwo rozumiane jako ustawiczna walka dla Pana: fundamenty biblijne w „Liście 22” św. Hieronima do Eustochium*, VoxP 76 (2020) s. 107-129.
- Wojtczak M., *Between Heaven and Earth: Family ownership versus rights of monastic communities. „The Theodosian Code” and late antique legal practice*, „U Schyłku Starożytności. Studia Źródłoznawcze” 17/18 (2018/2019) s. 117-170.
- Zmorzyński Z., *Gościnność Ojców Pustyni*, „Życie konsekrowane” 2 (2019) s. 26-39.

8. Archeologia i historia sztuki

- Chrzanowski L., *Lampes antiques, byzantines et islamiques du Nil à l'Oronte. La Collection Bouvier*, Warszawa: Wydawnictwo UW, 2020.
- Cybulski P., *Библейское повествование о потопе в контексте древних ближневосточных памятников*, „Elpis” 22 (2020) s. 87-90.
- Gózdź Sz., *Recepcja i swoistość. Bułgarskie malarstwo ikonowe od IX do XII wieku*, „Studia Redemptorystowskie” 18 (2020) s. 279-293.
- Mordechai L., *Berytus and the aftermath of the 551 earthquake*, „U Schyłku Starożytności. Studia Źródłoznawcze” 17/18 (2018/2019) s. 197-241.
- Nowiński J., „*Ecclesia est paradusis*” – interpretacja Kościoła jako raj na „*Planie z Sankt Gallen*” z 819 r., „Seminare” 41/2 (2020) s. 127-135.

9. Biblia

- Bardski K., *Duch Święty jako żywioły natury w symbolicznych interpretacjach Starego Testamentu w tradycji łacińskiej*, „Verbum Vitae” 37/1 (2020) s. 185-199.
- Bardski K., *Święty Hieronim jako tłumacz Biblii, czyli krzew nad głową Jonasza (Jon 4,6)*, w: *Święty Hieronim: egzegeta, dogmatyk, polemista...*, red. P. Wygralak, Teologia Patrystyczna 16, Poznań: Wydział Teologiczny UAM, 2019, s. 51-63.
- Bąk T.B., *A Critical Edition and Philological Analysis of the Text of Isa 44:6–45:25 Based on the Coptic Manuscript sa 52 (M 568), Other Manuscripts Written in the Sahidic Coptic Dialect, and on the Greek Text of the Septuagint*, „Verbum Vitae” 38/2 (2020) s. 529-563.
- Czyżewski B., *Ojcowie Kościoła o Piśmie Świętym*, Poznań: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, 2020.
- Jutkiewicz P., *Między tłumaczeniem słów a tłumaczeniem sensu. Współczesne spojrzenie na historię syryjskich przekładów Nowego Testamentu na przykładzie J 3,1.2.16.17*, BibAn 10/3 (2020) s. 457-473.
- Królikowski J., *Geneza „dwóch Testamentów” Pisma Świętego*, VoxP 73 (2020) s. 7-23.
- Nieścior L., *Symbolika namaszczenia głowy i obmycia twarzy przez poszczonego (Mt 6,17) w interpretacji patrystycznej*, VoxP 74 (2020) s. 29-48.
- Paczkowski M., *Łk 14, 2-4 w egzegezie patrystycznej*, BPTH 13/4 (2020) s. 421-449.
- Sołomieniuk M., *Świętego Hieronima przedmowy do ksiąg biblijnych w Wulgacie – zagadnienia wstępne*, VoxP 76 (2020) s. 67-86.
- Strzałkowska B., *Księga Abdiasza w Septuagincie*, CT 90/1 (2020) s. 19-76.
- Szram M., *Ślady wczesnochrześcijańskiej egzegezy aleksandryjskiej w łacińskiej interpretacji Starego Testamentu*, w: *W przestrzeni słowa i czasu. Księga jubile-*

- uszowa dla Księdza Profesora Jana Walkusza, red. T. Moskal – M. Nabożny, Lublin: Wydawnictwo KUL, 2020, s. 805-820.
- Szram M., *Jakie ciało nie osiągnie królestwa Bożego? Patrystyczna egzegeza 1 Kor 15, 50*, *BibAn* 10/1 (2020) s. 103-114.
- Tronina A., *Komentarze biblijne z Qumran. Od midraszu do peszeru*, Kraków-Mogilany: The Enigma Press, 2020.
- Wygralak P., „Blessed are the pure in heart, for they shall see God” (Mt 5:8) as Interpreted by the Church Fathers (4th-5th cent.), „*Verbum Vitae*” 38/2 (2020) s. 579-591.

9.1. Apokryfy

- Apokryfy Nowego Testamentu*, t. 1, część 1 i 2: *Ewangelie apokryficzne*, red. M. Starowieyski, wyd. 3, Kraków: Wydawnictwo WAM, 2020.
- Apokryfy Nowego Testamentu*, t. 2, część 1 i 2: *Apostołowie*, red. M. Starowieyski, wyd. 3, Kraków: Wydawnictwo WAM, 2020.
- Apokryfy Nowego Testamentu*, t. 3: *Listy i apokalipsy chrześcijańskie. Apokryfy syryjskie*, red. M. Starowieyski, wyd. 3, Kraków: Wydawnictwo WAM, 2020.
- Dec P., *Hymny Dziękczynne z Qumran*, opr. A. Tronina, Kraków-Mogilany: The Enigma Press, 2020.
- Pilarczyk K., *W poszukiwaniu źródeł do historii całunu Jezusa. Rekonesans po piśmiennictwie chrześcijańskiego antyku i średniowiecza*, *BPTH* 13/3 (2020) 291-323.
- Stelmach W., „*Historycja barzo cudna*” wobec źródeł. *Przekład, kompilacja, dzieło*, Lublin: Wydawnictwo KUL, 2020.
- Tronina A., „*Idealny*” kalendarz w *Księdze Jubileuszy*, „*Verbum Vitae*” 38/1 (2020) s. 63-78.
- Wróbel M., *The Eschatological Spirituality of „the Sons of Light” in Qumran*, „*Verbum Vitae*” 37/2 (2020) s. 347-363.
- Wygralak P., *Duchowa sylwetka Maryi w Apokryfach Nowego Testamentu*, w: *Maryja w Biblii i refleksji Ojców Kościoła* [1], s. 65-78.

9.2. Gnostycyzm

- , *Ewangelia Filipa (NHC II, 3)*, opr. P. Kieniewicz, b.m.w.: Wydawnictwo Nearcha, 2020.
- Dobkowski M., *The figure of Sethel in the Medinet Madi Manichaean Writings: A result of the influence of the Gnostic Sethianism? Observations on Manichaeism as a religious system*, „*U Schyłku Starożytności. Studia Źródłoznawcze*” 17/18 (2018/2019) s. 39-60.
- Myszor W., *Selected Studies on Gnosticism*, SACH SN 23, Katowice: Księgarnia św. Jacka, 2020.

- Piwowarczyk P., *Demonologia jako źródło do badań nad pochodzeniem i przeznaczeniem tekstów i kodeksów z Nag Hammadi*, „U Schyłku Starożytności. Studia Źródłoznawcze” 17/18 (2018/2019) s. 3-38.
- Piwowarczyk P., *Modlitwa do emanacji, czyli manichejska modlitwa codzienna z Kellis* (P. KellisGr. 98), *ŚSHT* 3/1 (2020) s. 36-48.
- Piwowarczyk P., *Obcy (Allogenes). Czwarty utwór z Kodeksu Tchacos: wstęp, przekład komentarz*, *ŚSHT* 2/1 (2019) s. 23-37.
- Sowińska A., „Fragmenta” i „testimonia” hermetyczne u autorów różnych. *Wstępny przegląd źródeł*, *VoxP* 75 (2020) s. 473-484.
- Sowińska A., *List Piotra do Filipa z kodeksu Tchacos – tekst i wprowadzający komentarz filologiczny*, *ŚSHT* 52/1 (2019) s. 38-48.
- Sowińska A., *Magnum miraculum est homo... The Phenomenon of Man in the Light of Hermetic Excerpts: Lactantius, Div. inst. 7.13.3*, *BibAn* 10/4 (2020) s. 707-733.

10. Patrystyka i średniowiecze (łacińskie i bizantyńskie)

10.1. Przekłady

- Bernard z Clairvaux, *Apologia dla Wilhelma, opata u św. Teodoryka*, tł. A. Strzelecka, w: *Zasady życia w klasztorze mniszym* [1], s. 64-85.
- Bernard z Clairvaux, *List do Roberta, krewnego, który przeszedł z zakonu cysterskiego do wspólnoty Cluny*, tł. A. Strzelecka, w: *Zasady życia w klasztorze mniszym* [1], s. 52-61.
- Hildegarda z Bingen, *List do Kapituły Generalnej Cystersów*, tł. A. Strzelecka, w: *Zasady życia w klasztorze mniszym* [1], s. 88-90.
- Michał Panaretos, *Kronika trapezuncka*, tł. M. Cyrulski, Series Ceranea 6, Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2020.
- Psellos (Pseudo-), *O demonach (Timotheos albo o demonach; Poglądy Hellenów na temat demonów)*, tł. E. Żybert, Bibliotheca Curiosa 40, Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT – Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe, 2020.
- Mistrz Eckhart, *Dziela wszystkie*, t. 4: *Kazania 87-117*, tł. W. Szymona, Poznań: Wydawnictwo „W drodze”, 2020.
- Odon z Cluny, *Żywot św. Geralda z Aurillac*, tł. E. Buszewicz, opr. M. Brzozowska, *ŻrMon* 89, Kraków: Wydawnictwo TYNIEC, 2020.
- Piotr Damiani, *Kazania o dziewicach*, tł. E. Buszewicz, opr. K. Świerczyński, *ŻrMon* 91, Kraków: Wydawnictwo Benedyktynów TYNIEC, 2020.
- Rudolf Glaber, *Kroniki roku tysięcznego*, tł. E. Buszewicz, opr. M.T. Gronowski – K. Skwierczyński, *ŻrMon* 90, Kraków: Wydawnictwo TYNIEC, 2020.
- Teodor Prodromos, *Przygody Rodante i Dosyklesa*, tł. M. Cyrulski, Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2020.

Tomasz z Akwinu, *Dysputy o uczuciach. Dysputy problemowe o prawdzie. Kwestie 25 i 26*, tł. A. Białek, Lublin: Polskie Towarzystwo Tomasza z Akwinu, 2020.

10.2. Opracowania

- Brzozowska Z.A. – Leszka M.J. – Marinow K. – Wolińska T., *Widmo Mahometa. Cień Samuela. Cesarstwo bizantyjskie w relacji z przedstawicielami innych religii i kultur (VII-XV w.)*, Byzantina Lodziensia 39, Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2020.
- Dahan G., *Intelektualiści chrześcijańscy wobec Żydów w średniowieczu*, Kęty: Wydawnictwo Marek Derewiecki, 2020.
- Gies F. – Gies J., *Życie średniowiecznej rodziny*, Kraków: Wydawnictwo Znak, 2020.
- Goff Le-, J., *Czas uświęcony. Jakub de Voragine i „Złota legenda”*, tł. B. Szczepańska – J. Nowacki, Warszawa: Wydawnictwo Volumen (seria Marianna), 2020.
- Grzesik T., *Średniowieczna myśl filozoficzna jako obrona przed dekonstrukcją filozofii współczesnej*, ŚSHT 52/2 (2019) s. 249-265.
- Mühle E., *Słowianie. Rzeczywistość i fikcja wspólnoty, VI-XV wiek*, Warszawa: Wydawnictwo PWN, 2020.
- Paroń A., „*Daremnie próbuje się wybielić Etiopa*” – postrzeganie i polityka Bizancjum wobec koczowników stepów czarnomorskich (X-XII w.), VoxP 75 (2020) s. 375-413.
- Piazzoni A.M., *Wilhelm z Saint-Thierry. Schyłek ideału monastycznego w XII wieku?*, tł. I. Rogusz, red. M.T. Gronowski, Źródła Monastyczne Monografie 8, Kraków: Wydawnictwo TYNIEC, 2020.
- Rzeźnicka Z. – Kokoszko M., *Milk and Dairy Products in the Medicine and Culinary Art of Antiquity and Early Byzantium (1st–7th Centuries AD)*, Byzantina Lodziensia 38, Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2020.
- Sińczak T., *Ostatni szach. Obraz Chosroesa II Parweza (591-628), króla Iranu, w krótkiej kronice końca sasanidzkiego imperium i wczesnego Iranu*, Toruń: Marszałek Development & Press, 2020.
- Skibiński T., *Kształtowanie się obrazu Gepidów w źródłach antycznych i wczesnośredniowiecznych (III-VII w.)*, VoxP 75 (2020) s. 453-471.
- Strzelczyk J. – Strzelczyk A., *Święci władcy Europy*, Częstochowa: Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza, 2020.

11. Autorzy

Afrahat

–, *Mowa XVII – O Chrystusie, Synu Bożym (Demonstratio XVII: De Christo Dei Filio)*, PSyr 1, 785-816, tł. A. Uciecha, VoxP 73 (2020) s. 181-197.

–, *Mowa XIX – Przeciwko Żydom, którzy mówią, że na nowo zostaną zgromadzeni (Demonstratio XIX: Adversus Iudaeos qui dicunt se denuo congregatum iri)*, PSyr 1, 845-892, tł. A. Uciecha, VoxP 75 (2020) s. 605-629.

Akta męczenników

Męczeństwo Juliusza Weterana, tł. J. Kozłowski, w: *Męczennicy* [1], s. 356-360.

Męczeństwo św. Agape, Ireny (Eirene) i Chione z Tesalonik, tł. J. Kozłowski, w: *Męczennicy* [1], s. 326-333.

Męczeństwo św. Dasjusza, tł. J. Kozłowski, w: *Męczennicy* [1], s. 334-338.

Męczeństwo św. Euplusa, tł. J. Kozłowski, w: *Męczennicy* [1], s. 338-340.

Męczeństwo św. Ireneusza, biskupa z Sirmium, tł. J. Kozłowski, w: *Męczennicy* [1], s. 340-344.

Męczeństwo św. Kryspiny, tł. J. Kozłowski, w: *Męczennicy* [1], s. 360-364.

Męczeństwo św. Marcellusa, tł. J. Kozłowski, w: *Męczennicy* [1], s. 323-326.

Męczeństwo św. Mariana i Jakuba, tł. J. Kozłowski, w: *Męczennicy* [1], s. 237-249.

Męczeństwo św. Montanusa i Lucjusza, tł. J. Kozłowski, w: *Męczennicy* [1], s. 249-263.

Męczeństwo św. Karpusa, Papilusa i Agatoniki – recenzja grecka, tł. J. Kozłowski, w: *Męczennicy* [1], s. 128-132.

Męczeństwo św. Pioniosa i jego towarzyszy, tł. J. Kozłowski, w: *Męczennicy* [1], s. 200-219.

Męczeństwo świętego i przesławnego Apostoła Apoloniusza [Apollosa], zwanego Sakk-easem, tł. J. Kozłowski, w: *Męczennicy* [1], s. 150-159.

Testament czterdziestu świętych i godnych czci męczenników Chrystusa, którzy zginęli w Sebaście, tł. J. Kozłowski, w: *Męczennicy* [1], s. 383-387.

Wysocki M., *Dignity in Suffering: Testimonies of the Acts of Martyrdom*, w: *Dignity in Suffering – Closeness in Dying – Love in Mourning. Interdisciplinary Study*, red. C. Ciccarino – M. Kalinowski – K.K. Masłowski – L. Szot – A. Świerczek – D. Traflet, Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL, 2020, s. 65-76.

Akta męczenników donatystów

Męczeństwo Izaaka i Maksymiana, tł. S. Adamiak, w: *Męczennicy* [1], s. 390-400.

Albumasar

–, *Flores astrologie. Kwiatki astrologii*, tł i opr. S. Konarska-Zimnicka – B. Wojciechowska – L. Kostuch – P. Piotrowski, Kielce: Wydawnictwo Uniwersytetu Jana Kochanowskiego, 2020 (przekład z łacińskiego wydania Erharda Ratdolta, Augsburg 1488).
Konarska-Zimnicka S. – Piotrowski P., *Albumasar i jego „Ysagoga minor”*, Kielce: Wydawnictwo Uniwersytetu Jana Kochanowskiego, 2020 (w aneksie przekład z łacińskiego tłumaczenia Adelarda z Bath).

Ambroży z Mediolanu

- Czyżewski B., „*Uczyńmy człowieka na Nasz obraz, podobnego Nam*” (Rdz 1,26) w interpretacji Bazylego Wielkiego i Ambrożego z Mediolanu, „Наукові записки УКУ: Богослов’я. Вип” 7 (2020) s. 319-332.
- Czyżewski B., *Wątki mariologiczne w Listach św. Ambrożego z Mediolanu*, w: *Maryja w Biblii i refleksji Ojców Kościoła* [1], s. 129-145.
- Mielnik D., *Poprawność skrypturystycznej argumentacji Ambrożego w dziele „O tajemnicy wcielenia Pańskiego” w aspekcie filozoficzno-teologicznym*, Lublin: TN KUL, 2020.
- Zagórski D., *Człowiek w „Expositio Evangelii secundum Lucam” św. Ambrożego z Mediolanu*, BPT^h 13/4 (2020) s. 451-463.

Anastazy Synajski

- Piasecki D., „*Mysterium mortis*” w ujęciu Anastazego Synaity, *VoxP* 75 (2020) s. 415-429.

Annales

- , *Annales Regni Francorum. Roczniki Królestwa Franków*, tł. G.K. Walkowski, Bydgoszcz: Wydawnictwo Walkowski, 2020 (także tekst łaciński).

Anonim

- , *Dzielko o duszy* (CPG 1773/7717: *Ad Tatianum de anima per capita disputatio/Opusculum de anima*), tł. K. Kochańczyk-Bonińska, *VoxP* 75 (2020) s. 567-589.

Anonim

- , *Epitafium świętych Leandra, Izydora i Florentyny* (ICERV 272: *Epitaphium beati Leandri, Isidori et Florentine*), tł. T. Krynicka, *VoxP* 75 (2020) s. 591-604.

Antoni Wieli (Pseudo-)

- , *O życiu wiecznym i doczesnym (Słowo o marności świata i wskrzeszeniu umarłych. Pouczenia o prawdziwej moralności i świętym życiu w 170 rozdziałach)*, tł. (z ros.) M. Jakimiuk, Hajnówka: Wydawnictwo Bratczyk, 2020.

Atanazy (Pseudo-)

Verburgt J., „*Sicut anima rationalis et caro unus est homo: ita Deus et homo unus est Christus*” *A Note on Aquinas’ Reading of the Pseudo-Athanasian Creed*, BPTH 13/2 (2020) s. 217-228.

Augustyn z Hippony

- , *O wróżbiarstwie demonów (De divinatione daemonum)*, tł. W. Kamczyk, w: W. Kamczyk, *Bogowie i demony. Augustyn z Hippony i religijność pogańska późnej starożytności*, SACH SN 22, Katowice: Księgarnia św. Jacka, s. 51-71.
- , *Traktat przeciw poganom (Traktatus contra paganos)*, tł. W. Kamczyk, w: W. Kamczyk, *Bogowie i demony. Augustyn z Hippony i religijność pogańska późnej starożytności*, SACH SN 22, Katowice: Księgarnia św. Jacka, s. 72-145.
- , *Wyznania*, tł. S. Stabryła, Kraków: Wydawnictwo Esprit, 2020.
- Bernet A., *Monika. Matka św. Augustyna*, Kraków: Wydawnictwo eSpe, 2020.
- Bobko A., *Augustine and Kant – Two Founders of Modern Thinking*, „*Studia z Historii Filozofii*” 3 (2019) s. 27-38.
- Czyżewski B., *The Concept of Time in „Enarrationes in Psalmos” by Saint Augustine*, „*Verbum Vitae*” 38/1 (2020) s. 247-262.
- Kucz A.M. – Matusiak P., „*Praesens de praeteritis*”. *Regulus jako przykład bohaterstwa w „Państwie Bożym”*, „*Verbum Vitae*” 38/1 (2020) s. 263-280.
- Płotka M., *Czy przedmiotem radości może być coś innego niż Bóg? Augustyn, Piotr Lombard, Bonawentura o „usus” i „fruitio”*, SPCh 55/3 (2019) s. 5-32.
- Sambor P., *Rodzina w świetle augustyńskiego nauczania o porządku miłości*, „*Studia Elbląskie*” 21 (2020) s. 295-307.
- Simms L., *The Ordination and the Exercise of the Priesthood of the Baptized in Augustine, Chrysostom, and Aquinas*, BPTH 13/2 (2020) s. 199-215.
- Szczepanik T.P., *Rzymskie cnoty „virtus” i „fides” w interpretacji św. Augustyna w „De civitate Dei”*, KiST 18 (2019) s. 173-183.
- Tück J.H., *Eklezjologiczne zadomowienie millenaryzmu przez Augustyna*, „*Communio*” 39/4 (2019) s. 72-90.
- Turzyński P., *Zasada wewnętrzności w myśli świętego Augustyna*, VoxP 75 (2020) s. 485-506.
- Wysocki M., *Cui carni fuerit speranda immortalitas (Aug. Ep. 140, 31). The Incarnation of Christ and the Hope of Resurrection in St Augustine’s Letters*, w: *Nullum referendum gratia maius est officium. Księga Jubileuszowa dedykowana Księdzu Profesorowi Jerzemu Pałuckiemu z okazji 65-lecia urodzin i 30-lecia pracy naukowej*, red. M. Szram – M. Wysocki, Lublin: Wydawnictwo KUL, 2020, s. 443-452.

Wysocki M., *Starożytne korepetycje z mariologii? Mariologia Paulina z Noli na kanwie Listu 50 Paulina i 149 Augustyna*, w: *Maryja w Biblii i refleksji Ojców Kościoła* [1], s. 147-165.

Auzoniusz

–, *Epigram 40 Do żony*, tł. K.T. Witzczak, „Nowy Filomata” 24/1 (2020) s. 64 (także tekst łaciński).

Awit z Vienne

Kamczyk W., „*Żywot świętego Awita, biskupa Vienne*” w świetle jego korespondencji, ŚSHT 53/1 (2020) s. 49-62.

Bazyli Wielki

Budzanowska-Weglenda D., *Mowy o poście Bazylego Wielkiego w łacińskiej wersji Rufina z Akwilei*, VoxP 74 (2020) s. 67-91.

Czyżewski B., „*Uczynmy człowieka na Nasz obraz, podobnego Nam*” (Rdz 1,26) w interpretacji Bazylego Wielkiego i Ambrożego z Mediolanu, „Наукові записки УКУ: Богослов’я. Вип” 7 (2020) s. 319-332.

Beda Czcigodny

–, *Dzieje Kościoła Anglów*, tł. i opr. I. Salamonowicz-Górska, PSP 74, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe UKSW, 2020.

Sprutta J. – Kołodziejczyk D., *Beda Czcigodny – życie i twórczość. Zarys historyczny*, SG 33 (2019) s. 191-210.

Sztuk D., *Interpretative peculiarities of the „Commentary on the Acts of the Apostles” by Bede the Venerable*, „Seminare” 41/4 (2020) s. 13-21.

Benedykt z Nursji

Hiżycki Sz., *Cywilizacja psalterza. Studia nad Regułą św. Benedykta*, Kraków: Wydawnictwo TYNIEC, 2020.

Bertariusz z Cassinum

–, *Wiersz opata Bertariusza o cudach świętego ojca Benedykta [Versus domni Bertharii abbatis de miraculis almi patris Benedicti (PL 126, 979-98)]*, tł. T. Gacia, *VoxP 75* (2020) s. 555-565.

Boecjusz

Torrijos-Castrillejo D., *Divine foreknowledge and providence in the commentaries of Boethius and Aquinas on the „De interpretatione” 9 by Aristotle*, *BPTH 13/2* (2020) s. 151-173.

Centony

–, *De Ecclesia*, tł. M. Piatek, *VoxP 75* (2020) s. 448-451 (jako aneks do artykułu: „*De Ecclesia*” – centon chrześcijański).

Piątek M., „*De Ecclesia*” – centon chrześcijański, *VoxP 75* (2020) s. 431-451.

Cezary z Arles

–, *Kazania o Piśmie Świętym*, część I: (81-105), tł. i red. J. Pochwat, *ŻrMon 88*, Kraków: Wydawnictwo TYNIEC, 2020.

Modlitewnik św. Cezarego, opr. C. Ruzik, Warszawa: Wydawnictwo Salezjańskie, 2020.

Gilski M., *Mariologia św. Cezarego z Arles*, „*Polonia Sacra*” 24/4 (2020) s. 61-73.

Kasprzak D., *Cezary z Arles wobec „paenitentia secunda” w VI wieku*, „*Polonia Sacra*” 24/4 (2020) s. 5-23.

Paczkowski M., *Postać Jozuego w interpretacji Cezarego z Arles*, „*Polonia Sacra*” 24/4 (2020) s. 75-101.

Pochwat J., *Chrzest w alegorycznej interpretacji Ksiąg Rodzaju i Wyjścia w homiliach św. Cezarego z Arles*, „*Polonia Sacra*” 24/4 (2020) s. 25-101.

Pochwat J., *La justice de Dieu contre Satan: Commentaire du sermon au peuple XI*, w: *Césaire d'Arles et les cinq continents. Hérésie et miracle dans l'œuvre de Césaire d'Arles*, t. 3, Venelles: Aux sources de la Provence, 2020, s. 183-189 = *God's Justice against Satan: Commentary on the Sermon to the people XI*, s. 191-195.

Pochwat J., *Wybrane aspekty z przepowiadania św. Cezarego z Arles. Czy św. Cezary z Arles będzie nowym doktorem Kościoła?* „*Polonia Sacra*” 23/4 (2019) s. 139-158.

Żurek A., *Inicjacja chrześcijańska w świetle kazań Cezarego z Arles*, „*Polonia Sacra*” 24/4 (2020) s. 43-60.

Cyprian z Cassinum

–, *Hymn o św. Benedykcie (Hymnus de S. Benedicto, inc. Aureo solis radio perennis)*, tł. T. Gacia, *VoxP* 76 (2020) s. 185-193.

Cyprian z Kartaginy

Kuźma A., *Autorytet Kościoła rzymskiego i jego biskupa w nauczaniu św. Ireneusza z Lyonu, Tertuliana i św. Cypriana z Kartaginy*, „*Rocznik Teologiczny*” 62/4 (2020) s. 1151-1191.

Szram M., *Surowość czy miłosierdzie? Postawa Cypriana z Kartaginy wobec problemów osób duchownych na podstawie jego korespondencji*, „*Saeculum Christianum. Pismo Historyczne*” 27/2 (2020) s. 19-32.

Cyryl Jerozolimski

Widok N., *Biblijne podstawy nauczania o Duchu Świętym w „Katechezach” Cyryla Jerozolimskiego*, „*Verbum Vitae*” 37/1 (2020) s. 147-171.

Dhuoda z Septymanii

–, *Podręcznik Dhuody skierowany do jej syna Wilhelma (wybór)*, tł. M. Chudzikowska-Wołoszyn, *VoxP* 73 (2020) s. 199-236.

Chudzikowska-Wołoszyn M., *Status oraz tradycje wychowawcze frankońskich matres familias – na przykładzie Herchenefredy (VII w.) oraz Dhuody z Septymanii (ok. 803-843)*, *VoxP* 73 (2020) s. 149-178.

Doroteusz z Gazy

Kasprzak D., „*Rozeznawanie duchów*” (διάκρισις) według św. Doroteusza z Gazy (505-560/580), „*Polonia Sacra*” 24/3 (2020) s. 111-126.

Dydym Ślepy

Pancerz R.M., *Miłosierdzie Boże w ujęciu Dydyma Ślepego (313-398)*, „*Przegląd Kalwaryjski*” 24 (2020) s. 127-135.

Efrem Syryjczyk

–, *Hymny maryjne*, tł. W. Kania, w: *Syryjskie Hymny o Maryi* [1], s. 53-90.

Uciecha A., *Teologia postu w „Hymnach o poście” św. Efrema Syryjczyka*, VoxP 74 (2020) s. 49-65.

Efrem Syryjczyk (Pseudo-)

–, *Hymny o Błogosławionej Bogarodzicy Maryi*, tł. A. Bielenin, w: *Syryjskie Hymny o Maryi* [1], s. 91-235.

Eriugena Jan Szkot

Grzegorzycza A., *Koncepcja przebóstwienia w systemie Jana Szkota Eriugeny*, SPCh 55/4 (2019) s. 35-60.

Żrebiec A., *Od anagogicznej pokraczności do analitycznej sztuki: Teologia symboliczna w „Expositiones in Ierarchiam Coelestem” Jana Szkota Eriugeny*, „Przegląd Tomistyczny” 26 (2020) s. 121-150.

Eugipiusz

Degórski B., *Le fonti e le tematiche teologiche della „Regula” di Eugippio*, VoxP 75 (2020) s. 89-120.

Euzebiusz z Cezarei

–, *O męczennikach palestyńskich*, tł. T. Wnętrzak, w: *Męczennicy* [1], s. 278-315.

Filokalia

Nowa Filokalia. Droga do modlitwy serca, tł. J. Naumowicz, Kraków: Wydawnictwo Esprit, 2020.

Fruktuoz z Bragi

Czyżewski B., *Zadania opata określone w prawodawstwie monastycznym kręgu św. Fruktuozza z Bragi*, VoxP 75 (2020) s. 67-87.

Gnostyckie teksty

Kodeks Tchacos

- , *List Piotra do Filipa z kodeksu Tchacos – tekst i wprowadzający komentarz filologiczny*, tł. A. Sowińska, ŚSHT 52/1 (2019) s. 38-48.
- , *Obcy (Allogenes). Czwarty utwór z Kodeksu Tchacos: wstęp, przekład, komentarz*, tł. P. Piwowarczyk, ŚSHT 52/1 (2019) s. 23-37.

Nag Hammai, biblioteka

- , *Ewangelia Filipa (NHC II, 3)*, opr. P. Kieniewicz, b.m.w.: Wydawnictwo Nearché, 2020.

Manichejskie teksty

- , *Modlitwa do emanacji, czyli manichejska modlitwa codzienna z Kellis (P.KellisGr. 98)*, tł. P. Piwowarczyk, ŚSHT 53/1 (2020) s. 36-48.

Grzegorz z Nazjanzu

- Dutkiewicz T., *Nauka o niebie jako ostatecznym spełnieniu życia ludzkiego w mowach św. Grzegorza z Nazjanzu*, BPTH 13/4 (2020) s. 467-486.
- Widok N., *Eklezjalne cele „Pierwszej mowy o pokoju” Grzegorza z Nazjanzu*, VoxP 75 (2020) s. 507-525.
- Widok N., *Obraz i podobieństwo Boże w myśli teologicznej św. Grzegorza z Nazjanzu*, „Наукові записки УКУ: Богослов’я” 7 (2020) s. 347-357.

Grzegorz z Tours

- Ludewicz M., *„Zazdrośnik ten bezustannie usiłuje szkodzić tym, którzy szukają Boga”. Wpływ bytów demonicznych na losy jednostek i społeczności w „Historiach” Grzegorza z Tours*, VoxP 75 (2020) s. 299-316.

Grzegorz Wielki

- Bernet A., *Papież Grzegorz Wielki. Pontyfikat w czasach zarazy*, Warszawa: DeRegio, 2020.

Herchenefreda

Chudzikowska-Wołoszyn M., *Status oraz tradycje wychowawcze frankońskich matres familias – na przykładzie Herchenefredy (VII w.) oraz Dhuody z Septymanii (ok. 803-843)*, VoxP 73 (2020) s. 149-178.

Hieronim ze Strydonu

Bardski K., *Święty Hieronim jako tłumacz Biblii, czyli krzew nad głową Jonasza (Jon 4,6)*, w: *Święty Hieronim: egzegeta, dogmatyk, polemista* [1], s. 51-63.

Degórski B., *Tipologia di donne nelle „Vitae Patrum” di san Girolamo*, „Teresianum” 71/1 (2020) s. 99-120.

Degórski B., *Tipologia di donne nella „Vita S. Hilarionis” di san Girolamo*, BPTH 13/1 (2020) s. 9-23.

Degórski B., *Tipologia di donne nella „Vita S. Malchi monachi captivi” di san Girolamo*, „Angelicum” 97 (2020) s. 213-229.

Degórski B., *Tipologia di donna nella „Vita S. Pauli monachi Thebaei” di san Girolamo*, VoxP 76 (2020) s. 131-142.

Degórski B., *Typologia kobiety w Hieronimowych „Vitae Sanctorum Patrum”*, „Dissertationes Paulinorum” 29 (2020) s. 5-34.

Jóźwiak M., *Hieronim ze Strydonu jako „vir trilinguis” na przykładzie komentarza do Iz 7,10-16*, VoxP 76 (2020) s. 49-65.

Jóźwiak M., *„Ni w dzień, ni w nocy nie odpoczywa; zawsze coś czyta albo pisze” (Sulp. Sev. „Dial.” 1,9,5). Słów kilka o egzegezie biblijnej św. Hieronima*, w: *Święty Hieronim: egzegeta, dogmatyk, polemista* [1], s. 33-50.

Kieling M., *„Amicitia quae desinere potest vera nunquam fuit”. Przyjaźń w Listach św. Hieronima ze Strydonu*, VoxP 75 (2020) s. 267-284.

Kieling M., *Święty Hieronim ze Strydonu – humanista, egzegeta, mistrz życia duchowego*, w: *Święty Hieronim: egzegeta, dogmatyk, polemista* [1], s. 13-31.

Nieścior L., *Hieronimowa obrona postu w polemice z Jowinianem*, w: *Święty Hieronim: egzegeta, dogmatyk, polemista* [1], s. 93-105.

Nocoń A., *Kult świętych w piśmie Hieronima „Przeciw Wigilancjuszowi”. Kwestia współczesnych tłumaczeń*, VoxP 76 (2020) s. 87-105.

Paczkowski M.C., *Krytyka millenarystycznego obrazu Jerozolimy u św. Hieronima ze Strydonu*, VoxP 75 (2020) s. 345-373.

Sielecka R., *Dziewictwo najdoskonalszym wyrazem miłości do Boga na podstawie „Listów” św. Hieronima*, w: *Święty Hieronim: egzegeta, dogmatyk, polemista* [1], s. 107-123.

Sienkiewicz E., *Chrystocentryczny wymiar postu i umartwienia w pismach św. Hieronima ze Strydonu*, VoxP 74 (2020) s. 93-118.

- Sienkiewicz E., *Eschatologia w pismach św. Hieronima*, w: *Święty Hieronim: egzegeta, dogmatyk, polemista* [1], s. 65-92.
- Sołomieniuk M., *Świętego Hieronima przedmowy do ksiąg biblijnych w Wulgacie – zagadnienia wstępne*, VoxP 76 (2020) s. 67-86.
- Turek W., *Dziewictwo rozumiane jako ustawiczna walka dla Pana: fundamenty biblijne w „Liście 22” św. Hieronima do Eustochium*, VoxP 76 (2020) s. 107-129.
- Wojtczak-Szyszkowski J., *De Hieronymo Stridoninsi stilum et linguam antiquorum auctorum in epistulis secuto (epistulae et problemata selecta)*, VoxP 76 (2020) s. 157-167.
- Wysocki M., *The Eschatological Aspects of the Monastic Life in St. Jerome's Letters*, VoxP 76 (2020) s. 143-155.

Hilary z Poitiers

- Grzywaczewski J., *Syn reprezentujący Ojca w „De Trinitate” św. Hilarego z Poitiers*, VoxP 75 (2020) s. 185-199.

Ildefons z Toledo

- Wygrałak P., *Duch Święty w nauczaniu św. Ildefonsa z Toledo*, VoxP 75 (2020) s. 539-552.

Ireneusz z Lyonu

- Kuźma A., *Autorytet Kościoła rzymskiego i jego biskupa w nauczaniu św. Ireneusza z Lyonu, Tertuliana i św. Cypriana z Kartaginy*, „Rocznik Teologiczny” 62/4 (2020) s. 1151-1191.
- Smith R.B., *Thomas Aquinas and Irenaeus on the Divine and Natural Law*, BPTH 13/2 (2020) s. 175-187.

Izydor Sewilli

- Wojciechowski L., *Wspólne cechy zwierząt i ludzi w dwunastej księdze „Etymologii” Izydora z Sewilli*, VoxP 73 (2020) s. 63-94.
- Krynicka T., *Izydora z Sewilli „O narodzinach i śmierci świętych ojców”: kompendium biblijnej wiedzy oraz wademekum postępowania chrześcijanina*, „Biografistyka Pedagogiczna” 5/1 (2020) s. 95-109.
- Krynicka T., *Izydora z Sewilli „O narodzinach i śmierci świętych ojców”: kompozycja traktatu*, VoxP 73 (2020) s. 95-121.

Jakub z Sarug

–, *Pieśń 1 o Błogosławionej Dziewicy Bogarodzicy Maryi*, tł. W. Kania, w: *Syryjskie Hymny o Maryi* [1], s. 237-257.

Jan Chryzostom

–, *Homilie na Pierwszy List Św. Pawła do Koryntian*, tł. A. Paciorek. Biblia Ojców 2, Częstochowa: Edycja św. Pawła, 2020.

Baron A., *Miłosierdzie w homiliach św. Jana Chryzostoma na Ewangelię według św. Mateusza*, „Polonia Sacra” 24/1 (2020) s. 67-86.

Drygier M., *Źródło usprawiedliwienia w świetle „Homilii na List św. Pawła do Rzymian” Jana Chryzostoma*, VoxP 75 (2020) s. 121-138.

Simms L., *The Ordination and the Exercise of the Priesthood of the Baptized in Augustine, Chrysostom, and Aquinas*, BPTH 13/2 (2020) s. 199-215.

Jan Chryzostom (Pseudo-)

Dźwigała K.M., *The Woman with the Flow of Blood in the Homily of Pseudo-Chrysostom and the Kontakion of Romanos the Melodist*, „Verbum Vitae” 38/2 (2020) s. 633-648.

Jan Damasceński

Karczewski Ł., *Islam w „De haeresibus” Jana z Damaszku. Analiza źródłoznawcza – wybrane zagadnienia*, VoxP 75 (2020) s. 229-266.

Petridou L. – Terezis Ch., *Aeon as an Expression of Metaphysics of Transcendence and Metaphysics of Immanence in John Damascene*, VoxP 73 (2020) s. 123-147.

Jan Diakrinomenos

–, *Historia Kościoła Teodora Lektora i Jana Diakrinomenosa*, tł. R. Kosiński – A. Szopa – K. Twardowska, Kraków: Towarzystwo Wydawnicze „Historia Iagellonica”, 2020.

Jan Filiponos/Gramatyk

Mielnik D., *Filozoficzna apologia monofizytyzmu w „Rozjemcy” Jana Gramatyka*, VoxP 73 (2020) s. 49-62.

Jan Samotnik z Apamei

–, *O modlitwie*, tł. T. Szymczak, VoxP 74 (2020) s. 147-155.

Juniliusz Afrykańczyk

Czyżewski B., *Pneumatologia w isagodze Juniliusza Afrykańczyka*, „Verbum Vitae” 37/1 (2020) s. 173-184.

Kanony Atanazego

Wipszycka E., *A certain bishop and a certain diocese in Egypt at the turn of the fourth and fifth centuries: The testimony of the „Canons of Athanasius”*, „U Schyłku Starożytności. Studia Źródłoznawcze” 17/18 (2018/2019) s. 91-115.

Kasja Zakonnica

–, *Strofy do śpiewania na osobne melodie*, tł. A. Heszen, „Meander” 75 (2020) s. 47-50.
Heszen A., *Nierzędnice, szaleńcy i święci. „Exempla” w troparionach Kasji*, „Meander” 75 (2020) s. 37-46.

Kodeks Teodozjusza

Wojtczak M., *Between Heaven and Earth: Family ownership versus rights of monastic communities. „The Theodosian Code” and late antique legal practice*, „U Schyłku Starożytności. Studia Źródłoznawcze” 17/18 (2018/2019) s. 117-170.

Makary Egipski

Białous M., *Św. Makary, egipski „Doktor Łaski”*, Hajnówka: Wydawnictwo Bratczyk, 2020.

Maksym Wyznawca

Hupalo M., *Motion of Human Nature towards „Imago Dei” in the Thought of St. Maximus the Confessor*, VoxP 75 (2020) s. 201-228.

Orygenes

Bednarek T., *Alegoryczna interpretacja historii Abrahama. Analiza III, IV i VI „Homilii o Księdze Rodzaju” Orygenesesa*, BPTH 13/3 (2020) s. 263-276.

- Duda J., „Grzech Maryi” w nauczaniu Orygenesesa, w: *Maryja w Biblii i refleksji Ojców Kościoła* [1], s. 79-94.
- Dyk S., *Aktualność homilii Orygenesesa we współczesnym przepowiadaniu*, *VoxP* 75 (2020) s. 139-161.
- Gołaszewska K., *Logos, Wcielenie i Bóstwo Jezusa w dyskursie Orygenesesa*, w: *Biblia i bibliodrama w nowej ewangelizacji*, red. M. Kowalczyk – B. Chrudzimska, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe UKSW, 2020, s. 49-68.
- Kieling M., *Macierzyństwo i dziewictwo Maryi w „Homiliach o Ewangeliach św. Łukasza” i „Komentarzu do Ewangelii według Mateusza” Orygenesesa*, w: *Maryja w Biblii i refleksji Ojców Kościoła* [1], s. 95-112.
- Szram M., *Origen’s Castration – Solely A Spiritual Phenomenon? An Attempt of Reinterpreting the Sources*, „*Gregorianum*” 101/1 (2020) s. 23-36.
- Zieliński J., *Radość męczeństwa i realizacja Bożej Mądrości według Orygenesesa*, „*Communio*” 39/3 (2019) s. 7-30.

Paulin z Akwilei

- Nowak A.S., *Ira mitescat tua... Przyczynek do lektury poezji suplikacyjnej Paulina z Akwilei i Seduliusza Szkota*, *KiST* 19 (2020) s. 47-57.

Paulin z Noli

- Wojcieszak M., *Znaczenie pielgrzymek dla chrześcijan epoki późnego antyku w relacji św. Paulina z Noli (354/355-431)*, *SPełp* 54 (2020) s. 329-343.
- Wysocki M., *Moc i rola słowa według Paulina z Noli i jego listów*, w: *W przestrzeni słowa i czasu. Księga jubileuszowa dla Księdza Profesora Jana Walkusza*, red. T. Moskal – M. Nabożny, Lublin: Wydawnictwo KUL, 2020, s. 901-910.
- Wysocki M., *Starożytny korepetycje z mariologii? Mariologia Paulina z Noli na kanwie Listu 50 Paulina i 149 Augustyna*, w: *Maryja w Biblii i refleksji Ojców Kościoła* [1], s. 147-165.

Pseudo-Dionizy Areopagita

- Kutařna A., *Hierarchy and Likeness – Ways to Union with God in Pseudo-Dionysius and Aquinas*, *BPTH* 13/2 (2020) s. 189-198.

Roman Melodos

- , *Hymny wybrane*, opr. i tł. K.M. Dźwigała, *PSP* 75, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe UKSW, 2020.

Dźwigąła K.M., *The Woman with the Flow of Blood in the Homily of Pseudo-Chrysostom and the Kontakion of Romanos the Melodist*, „*Verbum Vitae*” 38/2 (2020) s. 633-648.

Rufin z Akwilei

Budzanowska-Weglenda D., *Mowy o poście Bazylego Wielkiego w łacińskiej wersji Rufina z Akwilei*, *VoxP* 74 (2020) s. 67-91.

Seduliusz Szkot

Nowak A.S., *Ira mitescat tua... Przyczynek do lektury poezji suplikacyjnej Paulina z Akwilei i Seduliusza Szkota*, *KiST* 19 (2020) s. 47-57.

Szymon Garncarz/Symeon Kukaia

–, *Pieśni na Boże Narodzenie*, tł. T. Szymczak, w: *Maryja Matka życia*, red. G.M. Bartosik – I. Klimczyk – I. Krysiak, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe UKSW, 2020, s. 49-62.

Teodor Lektor

–, *Historia Kościoła Teodora Lektora i Jana Diakrinomenosa*, tł. R. Kosiński – A. Szopa – K. Twardowska, Kraków: Towarzystwo Wydawnicze „Historia Iagellonica”, 2020.

Teodoret z Cyru

Nadobnik W., *Między Platonem a Plotynem. Wątki erotyczne w „Dziejach miłości Bożej” Teodoreta z Cyru*, „*U Schyłku Starożytności. Studia Źródłoznawcze*” 17/18 (2018/2019) s. 61-89.

Tertulian

Kuźma A., *Autorytet Kościoła rzymskiego i jego biskupa w nauczaniu św. Ireneusza z Lyonu, Tertuliana i św. Cypriana z Kartaginy*, „*Rocznik Teologiczny*” 62/4 (2020) s. 1151-1191.

Wiktor z Wity

–, *Historia prześladowania wandalskiego w Afryce*, tł. M. Szada, w: *Męczennicy* [1], s. 406-479.

12. Recenzje

- Eckmann A. (rec.), Bp Jan Śrutwa, *Dzieje Kościoła w Starożytności*, t. 1: *Epoka wielkich prześladowań*; t. 2: *Kościół w Cesarstwie Rzymskim*, Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL, 2018 – VoxP 76 (2020) s. 171-172.
- Kochanek P. (rec.), Jan M. Wolski, *Kultura monastyczna w późnośredniowiecznej Bułgarii*, *Byzantina Lodziensia* 29, Łódź 2018, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, ss. 225 – VoxP 73 (2020) s. 239-244.
- Kochanek P. (rec.), Sławomir Bralewski, *Symmachia cesarstwa rzymskiego z Bogiem chrześcijan (IV-VI wiek)*, t. 1-2, *Byzantina Lodziensia* 27 i 32, Łódź 2018, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, ss. 312 + IX i 333 + VI – VoxP 73 (2020) s. 244-259.
- Kochanek P. (rec.), Kazimierz Ginter, *Wizerunek władców w "Historii kościelnej" Ewagriusza Scholastyka*, *Byzantina Lodzienasia* 29, Łódź 2018, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, ss. 337 – VoxP 74 (2020) s. 199-213.
- Kochanek P. (rec.), Олександр Кашук, *Монотеліство у Візантії VII століття: доктрина, політика та ідеологія влади*, Львів 2019, ЛНУ імені Івана Франка – VoxP 74 (2020) s. 214-217.
- Kochanek P., (rec.) Ks. Stanisław Longosz, *Opera minora selecta, do druku podali i zredagowali Jan Iluk i Wojciech Stawiszyński*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe „Sub Lupa”, 2019 – VoxP 76 (2020) s. 175-178.
- Longosz S. (rec.), Św. Jan Chryzostom, *Homilie do Drugiego Listu św. Pawła do Koryntian, przekład z języka greckiego, wprowadzenie i noty ks. Antoni Paciorek*, Biblia Ojców 1, Częstochowa: Edycja Świętego Pawła, 2019 – „Seminare” 41/3 (2020) s. 165-169.
- Loska E. (rec.), Marek Kuryłowicz, *Rzymskie prawo oraz zwyczaje grobowe i pogrzebowe. Studia i szkice*, Lublin: Wydawnictwo Werset, 2020 – „Zeszyty Prawnicze” 20/3 (2020) s. 343-348.
- Ludewicz M. (rec.), Ks. Wojciech Kamczyk, *Bogowie i demony. Augustyn z Hippony i religijność pogańska późnej starożytności*, *Studia Antiquitatis Christianae Series Nova* 22, Katowice 2020, ss. 168 – VoxP 76 (2020) s. 178-182.
- Nabożny M. (rec.), Edward D. Andrews, *The Reading Culture of Early Christianity: The Production, Publication, Circulation, and Use of Books in the Early Christian Church*, Cambridge: Ohio, 2019 – VoxP 76 (2020) s. 173-175.
- Nieścior L. (rec.), Bogdan Czyżewski, *Ojcowie Kościoła o Piśmie Świętym*, Poznań: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Wydział Teologiczny, 2020 – „Verbum Vitae” 38/2 (2020) s. 675-677.
- Toczko R. (rec.), Ali Bonner, *The Myth of Pelagianism*, Oxford: Oxford University Press, 2018 – „U Schyłku Starożytności. Studia Źródłoznawcze” 17/18 (2018/2019) s. 243-250.

13. Sprawozdania

- Ivasivka V., *Św. Paweł jako apostoł na podstawie dzieł św. Jana Chryzostoma*. Promotor: ks. dr hab. Piotr Szczur, prof. KUL (Lublin); recenzenci: ks. prof. dr hab. Norbert Widok (Uniwersytet Opolski), ks. prof. dr hab. Józef Naumowicz (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie) – RT 67/4 (2020) s. 112-116.
- Kamczyk W., „1600-lecie śmierci św. Hieronima: biblisty, dogmatyka, polemisty...”. *Sprawozdanie ze spotkania Sekcji Patrystycznej przy Komisji ds. Nauki Katolickiej Konferencji Episkopatu Polski* (Wigry, 23-25 września 2019), ŚSHT 52/2 (2019) s. 462-464.
- Klusek K., *Teologiczne aspekty władzy na podstawie „Moralia in Iob” św. Grzegorza Wielkiego*. Promotor: ks. prof. dr hab. Jerzy Pałucki (KUL); recenzenci: ks. prof. dr hab. Bogdan Cześn (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), prof. dr hab. Jerzy Wojtczak-Szyszkowski (Uniwersytet Warszawski) – RT 67/4 (2020) s. 116-120.
- Kochanek P., *V Ogólnopolska Konferencja Bizantynistyczna z cyklu Wybrane aspekty kultury bizantyńskiej pt. „Bizantyńskie doktryny z zakresu filozofii władzy, teologii politycznej oraz ideologii wojny”* (Lublin, 21-22 listopada 2019) – VoxP 73 (2020) s. 263-266.

14. Wybrane publikacje z zakresu literatury klasycznej

14.1. Przekłady

- Arystoteles, *Analityki pierwsze. Analityki wtóre*, tł. i opr. M.A. Wesoły, Lublin: Polskie towarzystwo Tomasza z Akwinu, 2020.
- Diodor Sycylijski, *Czas diadochów, Biblioteka Historyczna ks. XVIII*, tł. A. Pawlaczyk, red. S. Dworacki, *Fontes Historiae Antiquae* 48, Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM, 2002 (wydanie dwujęzyczne).
- Diodor Sycylijski, *Od mitu do historii (Biblioteka Historyczna: Fragmenty ksiąg VI-X)*, tł. S. Dworacki (†) – A. Pawlaczyk, red. S. Dworacki (†), *Fontes Historiae Antiquae* 50, Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM, 2020 (wydanie dwujęzyczne).
- Ficino Marsilio, *Kompendium „Teologii Platonskiej”*, przekład i opracowanie Joanna Papiernik, „*Studia z Historii Filozofii*” 1 (2020) s. 7-24.
- Galen, Pseudo-, *Czy to, co znajduje się w łonie, jest istotą żywą?*, tł. R. Sawa, *VoxP* 74 (2020) s. 157-195.
- Hadrian, *Epistula Hadriani „ad Pergamēnos”*, tł. K. Tadajczyk, „*Zeszyty Prawnicze*” 20/3 (2020) s. 337-341.
- Ksenofont, *Ekonomik*, tł. D. Tymura, Warszawa: PIW, Teologia Polityczna, 2020.

- Maksymos z Tyru, *Trudy i przeciwności przynoszą korzyść (Deklamacja XXXIV)*, tł. M. Szarmach, „Nowy Filomata” 23/2 (2019) s. 143-147.
- Oppian, *Halieutika. Poemat o rybach i rybakach*, tł. K. Bartol, Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM, 2020.
- Pawłowski K., *Starożytne życiorysy Platona*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe UKSW, 2020.
- Platon, *Państwo*, tł. W. Witwicki, Kęty: Wydawnictwo Marek Derewiecki, 2020.
- Plutarch, *O jedzeniu zwierząt. Mowa pierwsza*, tł. D. Miszczyński, w: D. Miszczyński, *Sprawiedliwość wobec zwierząt w ujęciu Plutarcha z Cheronei oraz przekład kluczowych źródeł do wegetarianizmu wraz z komentarzem*. Plutarch, *O jedzeniu mięsa*. Porfiriusz, *O wstrzeźliwości od jedzenia zwierząt*, Warszawa: Wydawnictwo Sub Lupa, 2020, s. 49-58.
- Plutarch, *O jedzeniu zwierząt. Mowa druga*, tł. D. Miszczyński, w: D. Miszczyński, *Sprawiedliwość wobec zwierząt w ujęciu Plutarcha z Cheronei oraz przekład kluczowych źródeł do wegetarianizmu wraz z komentarzem*. Plutarch, *O jedzeniu mięsa*. Porfiriusz, *O wstrzeźliwości od jedzenia zwierząt*, Warszawa: Wydawnictwo Sub Lupa, 2020, s. 59-66.
- Porfiriusz z Tyru, *O wstrzeźliwości od jedzenia zwierząt*, tł. D. Miszczyński, w: D. Miszczyński, *Sprawiedliwość wobec zwierząt w ujęciu Plutarcha z Cheronei oraz przekład kluczowych źródeł do wegetarianizmu wraz z komentarzem*. Plutarch, *O jedzeniu mięsa*. Porfiriusz, *O wstrzeźliwości od jedzenia zwierząt*, Warszawa: Wydawnictwo Sub Lupa, 2020, s. 67-226.
- Solinus, Gajusz Juliusz, *Zbiór wiadomości godnych uwagi albo Polihistor*, tł. i opr. B.J. Kłoczek, Kraków: Towarzystwo Wydawnicze „Historia Iagellonica”, 2020.
- Syliusz Italikus, *Epopeja o wojnie punickiej*, t. 1, ks. 1-9, tł. S. Śnieżewski – P. Wolski, Kraków: Towarzystwo Wydawnicze „Historia Iagellonica”, 2020.
- Ustawa o władzy Wespazjana/Lex de imperio Vespasiani*, tł. K. Kłodziński – P. Śpiewak, *Fontes Historiae Antiquae* 49, Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM, 2020 (wydanie dwujęzyczne).

14.2. Opracowania

- Artemiuk P., *Sokrates i nowa apologia*, „Studia Teologiczne Białystok-Drohiczyn-Łomża”, 38 (2020) s. 33-53.
- Browning R., *Justynian i Teodora*, Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy, 2021 (wznowienie).
- Danek Z., *Prawdziwe początki filozofii*, Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2020.
- Filipczak P., *Biographic Entries on the Governors of Arabia (c. 356-363 AD). An Attempt in Reconsideration of Libanius' Letters*, „Res Historica” 50 (2020) s. 35-53.

- Filipczak P., *Namiestnicy rzymskiej Syrii w czasach przełomu (324-361 n.e.)*, Byzantina Lodziensia 40, Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2020.
- Kluczek A.A., *Rok sześciu cesarzy. 253 rok po Chr. w świetle źródeł numizmatycznych*, Poznań: Instytut Historii UAM, 2019.
- Kurek J., *Was Plato a Lover of „Λόγος”?*, ŚSHT 52/2 (2019) s. 241-248.
- Kuryłowicz M., *Rzymskie prawo oraz zwyczaje grobowe i pogrzebowe*, Lublin: Wydawnictwo Werset, 2020.
- Lengauer W., *Dionizos. Trzy szkice*, Kraków: Wydawnictwo Homini, 2020.
- Liwerska-Garstecka A., *Asklepios i medycyna w II w. Metody leczenia w «Świętych mowach» Eliusza Arystydesa*, Scripta Minora XIII, Poznań: Wydawnictwo Instytutu Historii UAM, 2020.
- Łuć I., *Si vis pacem, para bellum – wizja rzymskiej armii i sztuki wojennej w świetle „Epitome rei militaris” Wegecjusza*, VoxP 75 (2020) s. 317-344.
- Morawski K., *Julian Apostata*, Sandomierz: Wydawnictwo Armoryka, 2019 (reprint).
- Morawski K., *Rzymianie i Germanie u schyłku państwa rzymskiego*, Sandomierz: Wydawnictwo Armoryka, 2019 (reprint).
- Niesiołowski-Spano Ł. – Stebnicka K., *Historia Żydów w starożytności. Od Thotmesa do Mahometa*, Warszawa: PWN, 2020.
- Otto W.F., *Dionizjos. Mit i kult*, tł. J. Korpanty, wyd. 2, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Sub Lupa, 2020.
- Schultz R., *Łowcy przygód w dalekich krainach. Wielkie pionierskie podróże i wiedza antyku o świecie*, tł. B. Nowacki, Warszawa: Wydawnictwo PIW, 2020.
- Siuta T., *Datames*, opr. K. Królczyk, Poznań: Instytut Historii UAM, 2019.
- Smolak M., *„Peri hēdonēs”, czyli o przyjemności w „Etyce nikomachejskiej” (VII 11-14) Arystotelesa. Studium egzegetyczne*, Kraków: Wydawnictwo UJ, 2020.
- Smoraczewski Ł., *Administracja diecezji Pontu w późnym Cesarstwie Rzymskim*, Poznań: Instytut Historii UAM, 2020.
- Supady J., *Medycyna w czasach antycznych i średniowiecznych*, Tarnów: Wydawnictwo Biblos, 2020.
- Szubert B., *Starożytna Arabia w świetle źródeł greckich, część 1: Epoka archaiczna, klasyczna i hellenistyczna*, Wrocław: Wydawnictwo Chronicon, 2020.